

DOI 10.32782/city-development.2024.2-11

УДК 330.322.2

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Польова Наталія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5140-2136>

Новосад Ігор Володимирович

аспірантка кафедри економіки, фінансів та обліку
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1294-0049>

Біляк Андрій Мирославович

аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2088-7442>

Анотація. Інвестиційна діяльність підприємства є важливою складовою його загальногосподарської діяльності. Значення інвестицій у економіку підприємства важко переоцінити. Сучасне виробництво характеризується постійним зростанням капіталу та зростаючою роллю довгострокових факторів. Щоб підприємство могло успішно працювати, підвищувати якість продукції, знижувати витрати, розширювати виробничі потужності, підвищувати конкурентоспроможність продукції, зміцнювати свої позиції над ринком, воно має вкладати капітал і робити це прибутковим вкладенням. Тому слід ретельно розробити інвестиційну стратегію задля досягнення вищевказаних цілей і її удосконалювати. Питання залучення інвестицій в економіку дуже актуальне, адже вони безпосередньо пов'язані з темпами економічного зростання. Прийняття раціональних фінансових рішень ґрунтується на всебічному та ефективному аналізі інвестиційної діяльності, тому тема, що вивчається, дуже актуальна і має велике практичне значення. У статті йдеться про сутність інвестицій, які залучені до процесу руху капіталу, точніше, сам процес руху капіталу відображає сутність інвестицій. Приріст капіталу, що створюється в цьому русі, повинен бути достатнім для компенсації інвестору його відмови від використання наявних коштів на споживання в даний час і винагороди його за ризик відшкодування втрат від інфляції в майбутньому. Інвестиційний менеджмент є системою принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства.

Ключові слова: інвестиції, ризик, ефективність, прибуток, виробництво, економічна стратегія

Актуальність проблеми. Підприємство здійснює інвестиційну діяльність, виходячи з потреб, які відповідають його бізнес-стратегії. Виконуючи власну модель інвестиційної поведінки, підприємство не лише забезпечує фінансування своєї операційної діяльності та технологічне оновлення виробництва, але й підтримує платоспроможність та формує конкурентні переваги на ринку. Прийняття управлінських рішень щодо розміщення інвестицій вимагає ретельного аналітичного обґрунтування. Вибір інвестиційно привабливих об'єктів узгоджується з цілями при-

йнятої інвестиційної стратегії та перевіряється на відповідність вимогам інвестиційної політики щодо очікуваної дохідності, рівня ризику, термінів окупності вкладеного капіталу та необхідної ліквідності активів. Оптимізація інвестиційних потреб підприємства та можливостей їх забезпечення досягається завдяки виваженому управлінню інвестиційними процесами, що базується на поєднанні стратегічного планування інвестиційної діяльності та тактичних засобів досягнення поставлених цілей в конкретних умовах інвестування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Зв'язок інвестицій з економічним зростанням і масштабуванням сучасного бізнесу привертає значну увагу дослідників до питань організації інвестиційної діяльності на підприємствах. Детальні дослідження теоретичних положень та прикладних аспектів управління інвестиційними процесами на підприємствах були проведені такими економістами, як Л.Б. Бушовська [1], Г.Г. Гайдай [2], О.В. Каут [3], С.М. Дунайчук [3], Т.О. Сімкова [4], О.К. Байда [4], Л.П. Скотнікова [5], І.В. Угримова [5] та інші. Критичний аналіз економічної літератури показав, що дослідження особливостей процесу прийняття інвестиційних рішень на підприємствах проводилися в контексті окремих управлінських інструментів, таких як формування інвестиційної стратегії, розробка ефективної інвестиційної політики, управління інвестиційним портфелем, обґрунтування інвестиційних проектів та програм.

Метою статті є дослідження умов технологічного оновлення і підвищення ефективності діяльності підприємства на основі інвестицій та оцінка ролі держави в цьому процесі.

Результати дослідження. Для підвищення ефективності виробництва, ключовим фактором виступають інвестиції, оскільки вони дозволяють мати доступ до нових технологій, обладнання та матеріалів. Інвестування в нові технології та обладнання дозволяє скоротити час виробництва, покращити якість продукції та знизити витрати на виробництво.

Також інвестування можна здійснювати у різні галузі виробництва: автоматизацію процесів, підвищення кваліфікації персоналу, покращення екологічної безпеки тощо. За рахунок цього інвестування виробництва стає конкурентоспроможнішим, що сприяє збільшенню прибутку підприємства.

Важливо пам'ятати, що для досягнення ефективної роботи підприємства, інвестиції повинні бути реалізовані відповідно до її потреб. Неправильно вибрані інвестиції можуть не принести необхідного ефекту і призвести до втрати коштів.

Таким чином, інвестиції є важливим фактором підвищення ефективності виробництва та дозволяють компаніям залишатися конкурентоспроможними на ринку.

Основними ознаками інвестицій є:

- потенційна спроможність інвестицій приносити прибуток;
- певний термін вкладення коштів;
- цілеспрямований характер вкладення капіталу в об'єкти та інструменти інвестування;
- використання різних інвестиційних ресурсів, що характеризуються попитом, про-

позицією та ціною, у процесі здійснення інвестицій;

- наявність ризику вкладення капіталу.

На макrorівні інвестиції є основою для розвитку економіки країни та підвищення ефективності виробництва за рахунок оновлення основних фондів підприємств та організацій.

На мікрорівні інвестиції необхідні для вирішення таких завдань, як недопущення надмірного збільшення рівня зносу основних виробничих фондів.

Деякі вчені розглядають інвестиції на мікрорівні як вкладення коштів у господарську діяльність з метою отримання прибутку в майбутньому та на макrorівні як витрати, використані продуктивно у господарській діяльності та спрямовані на збільшення обсягу ВВП.

Особливу цікавість дослідників викликають питання портфельного інвестування.

Портфельні інвестиції – це стратегія інвестування, коли інвестор розподіляє свої кошти між різними активами задля досягнення оптимального балансу ризику і доходності. Такий підхід дозволяє диверсифікувати інвестиції та знизити можливі втрати.

До портфельних інвестицій можуть входити акції, облігації, цінні папери, фонди та інші фінансові інструменти. Інвестор прагне створити портфель, який поєднуватиме різні класи активів з різним ступенем ризику та очікуваною прибутковістю.

Портфельні інвестиції засновані на принципі, що різні активи мають різну реакцію зміни ринкових умов. Таким чином, якщо один актив показує погані результати, інші активи можуть показати найкращі результати, що допомагає згладити коливання доходності та зменшити ризик.

При формуванні портфеля інвестор має враховувати свої фінансові цілі, толерантність до ризику та термін інвестування. Різноманітність активів у портфелі допомагає знизити ризик, але також може знизити потенційну прибутковість.

Портфельні інвестиції вимагають постійного моніторингу та ребалансування, щоб підтримувати відповідність з цілями та ризиковим профілем інвестора. Інвестор може регулярно купувати та продавати активи в портфелі, щоб зберегти бажане співвідношення.

Чому так важливе технологічне оновлення за допомогою інвестицій?

1. Збільшення продуктивності: інвестиції в нове обладнання, технології та процеси можуть допомогти покращити ефективність виробництва та підвищити продуктивність праці. Оновлення та модернізація існуючого обладнання, автоматизація виробничих проце-

сів та впровадження нових технологій можуть значно скоротити час на виробництво та підвищити вихід продукції.

2. Скорочення витрат: інвестиції в нові технології та обладнання можуть допомогти знизити витрати виробництва. Наприклад, модернізація обладнання може дозволити скоротити витрати на електроенергію, зменшити брак виробництва та знизити витрати на обслуговування та ремонт обладнання. Це може призвести до збільшення прибутку та конкурентоспроможності підприємства.

3. Поліпшення якості продукції: інвестиції у нові технології та процеси можуть допомогти покращити якість продукції. Нове обладнання та автоматизовані системи контролю можуть допомогти запобігти дефектам та підвищити точність та надійність виробництва. Це може залучити більше клієнтів та підвищити репутацію підприємства.

4. Розширення виробництва: інвестиції можуть бути спрямовані на розширення виробничих потужностей, придбання нових заводів чи будівництво нових виробничих ліній. Це дозволяє підвищити обсяг виробництва та задовольнити зростаючий попит на товари та послуги.

5. Забезпечення конкурентоспроможності: у сучасному бізнес-середовищі конкуренція стає все більш інтенсивною, і підприємства мають бути готові до постійних змін та інновацій. Інвестиції в сучасні технології і процеси дозволяють підприємству залишатися конкурентоспроможним і пристосуватися до вимог ринку, що змінюються.

Структурні зміни економіки потребують нового підходу до інвестиційної діяльності. Цей підхід ґрунтується на наступних правилах:

- активізація інвестиційного процесу;
- спрямування інвестиційних ресурсів на пріоритетні напрями економічного розвитку;
- повне залучення підприємств, коштів населення у інвестиційний процес та їх використання у вирішенні соціально-економічних проблем підприємства;
- створення сприятливого інвестиційного середовища для припливу іноземного капіталу.

Відомо, що фінансова система відіграє важливу роль у інвестиційному процесі. Фінансова система є основним набором послуг у сучасній ринковій економіці. У багатьох країнах світу фінансові системи визнані основним і стійким засобом роботи з підприємцями. Це дозволило швидко розвинути спеціалізацію виробництва. З іншого боку, фінансові активи дозволяють збільшити обсяг заощаджень у фінансовій

формі за рахунок їх швидкої конвертації у гроші та ризикових характеристик.

На етапі лібералізації економіки необхідно збільшити обсяг інвестицій для прискорення економічного зростання. Враховуючи нестачу коштів на поточному етапі, буде доцільно знайти недержавні джерела інвестицій та надати всебічну підтримку.

Є ще ряд завдань, які необхідно вирішити для ефективної організації та фінансування інвестиційної діяльності, які полягають у правильному використанні чинних нормативно-правових актів, а також інвестицій у цілому.

З метою подальшої лібералізації економіки з кожним роком удосконалюються економічні реформи, які у сфері інвестиційної діяльності в нашій країні. У результаті можна спостерігати розвиток та прогрес в економіці нашої країни. Жодна країна не розвивалася без економічних реформ. Економічні реформи будуть проводитись поетапно. В результаті в економіці не буде стагнації, навпаки, буде високий розвиток.

Керівництва з просування інвестицій, як правило, пристосовуються до процесів прийняття рішень на своїх цільових ринках, спочатку використовуючи знеособлені стимули для створення іміджу країни в очах інвестиційного співтовариства, а потім переходячи до більш цілеспрямованих зусиль щодо організації інвестицій.

Висновки. У результаті, ефективність виробництва – це ключовий фактор для успішного функціонування підприємства. Інвестиції у виробництво допомагають знизити витрати, покращити якість та продуктивність, а також забезпечити конкурентоспроможність на ринку.

Для підвищення інвестиційної активності необхідно консолідувати внутрішні інвестиційні процеси, а також створити умови для залучення іноземних інвесторів. Ці процеси не можуть здійснюватися без участі держави, яка гарантує та проводить відкриту, послідовну та зрозумілу для всіх учасників інвестиційну політику, засновану на продуманій та чітко структурованій правовій базі, яка виключає невідповідність основним міжнародним стандартам та міжнародними стандартами, а також усуває протиріччя між законами.

Наявність достатньої кількості фінансових ресурсів, їх ефективне використання визначає хороший фінансовий стан, платоспроможність, фінансову стійкість та ліквідність підприємства. У зв'язку з цим найважливішим завданням підприємств є збільшення своїх фінансових ресурсів за допомогою прямих інвестицій та найефективніше їх використання з метою підвищення ефективності діяльності підприємства загалом.

Бібліографічний список:

1. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/28.pdf
2. Гайдай Г.Г. Інвестиційний портфель як важлива складова інвестиційної стратегії. *Вісник Національного транспортного університету*. 2019. Вип. 2(44). С. 48–55.
3. Каут О.В., Дунайчук С.М. Аналіз типових інвестиційних стратегій промислових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 20–24.
4. Сімкова Т.О., Байда О.К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf
5. Скотнікова Л.П., Угрімова І.В. Роль інвестиційної стратегії у розвитку підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2018. № 19 (1295). С. 19–22

References:

1. Bushovska L. B. (2017) Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu yak vazhlyvyi skladnyk ekonomichnoi bezpeky pidprijemstva [Management of investment activity as an important component of the economic security of the enterprise]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, no. 11, pp. 170–176. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/28.pdf (in Ukrainian)
2. Haidai H. H. (2019) Investytsiinyi portfel yak vazhlyva skladova investytsiinoi stratehii [Investment portfolio of the enterprise as an important component of investment strategy]. *Visnyk Natsionalnoho transportnoho univer-sytetu – The National Transport University Bulletin*, no. 2(44), pp. 48–55. (in Ukrainian)
3. Kaut O. V., & Dunaichuk S. M. (2018) Analiz typovykh investytsiinykh stratehii promyslovykh pidprijemstv [Analysis of typical investment strategies of industrial enterprises]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 7, pp. 20–24. (in Ukrainian)
4. Simkova T. O., & Baida O. K. (2020) Formuvannia systemy upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidprijemstva [Formation of the enterprise investment activity management system]. *Efektyvna ekonomika – Efficient economy*, no. 12. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf (in Ukrainian)
5. Skotnikova L. P., & Ugrimova I. V. (2018) Rol investytsiinoi stratehii u rozvytku pidprijemstva [The role of investment strategy in enterprise development]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskiyi politekhnichnyi instytut» – Bulletin of the National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»*, no. 19 (1295), pp. 19–22. (in Ukrainian)

INVESTMENTS AS A FACTOR OF TECHNOLOGICAL RENEWAL AND IMPROVEMENT OF THE EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE

Nataliya Poliova

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of management and marketing
Private Higher Education Establishment «European University»

Ihor Novosad

Postgraduate Student
Private Higher Educational Establishment «European University»

Andrii Biliak

Postgraduate Student
Private Higher Educational Establishment «European University»

Summary. Investment activity of the enterprise is an important component of its general economic activity. It is difficult to overestimate the value of investments in the economy of an enterprise. Modern production is characterized by the constant growth of capital and the growing role of long-term factors. In order for the enterprise to be able to work successfully, improve the quality of products, reduce costs, expand production capacity, increase the competitiveness of products, strengthen its position on the market, it must invest capital and make it a profitable investment. Therefore, you should carefully develop an investment strategy to achieve the above goals and improve it. The issue of attracting investments to the economy is very relevant, because they are directly related to the rate of economic growth. Making rational financial decisions is based on a comprehensive and effective analysis of investment activities, therefore the topic being studied is very relevant and has great practical importance. The company carries out investment activities based on needs that correspond to its

business strategy. By implementing its own model of investment behavior, the enterprise not only provides financing for its operational activities and technological renewal of production, but also maintains solvency and forms competitive advantages in the market. Making managerial decisions regarding the placement of investments requires careful analytical reasoning. The choice of investment-attractive objects is consistent with the goals of the adopted investment strategy and is checked for compliance with the requirements of the investment policy regarding the expected yield, risk level, terms of pay-back of the invested capital and the necessary liquidity of assets. Optimizing the investment needs of the enterprise and the possibilities of their provision is achieved thanks to the balanced management of investment processes, which is based on a combination of strategic planning of investment activities and tactical means of achieving the set goals in specific investment conditions. The article deals with the essence of investments that are involved in the process of capital movement, more precisely, the process of capital movement itself reflects the essence of investments. The capital gain created in this movement should be sufficient to compensate the investor for his refusal to use available funds for consumption now and reward him for the risk of recouping losses from inflation in the future. Investment management is a system of principles and methods for the development and implementation of management decisions related to the implementation of various aspects of the enterprise's investment activities.

Key words: investment, risk, efficiency, profit, production, economic strategy.

Стаття надійшла до редакції 08.07.2024